

รวมคำบรรยาย

ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ เล่มที่ ๙

บทบรรณาธิการ

คำถาม ใช้อาวุธปืนยิงผู้อื่นจนถึงแก่ความตายเพราะสำคัญผิดในข้อเท็จจริงว่ามีเหตุต้องป้องกัน หากความสำคัญผิดเกิดขึ้นโดยประมาท และกระทำไปเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำโดยสำคัญผิด ผู้กระทำจะมีความผิดอย่างไร

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๒๗/๒๕๖๒ ในคืนเกิดเหตุฝนตก ผู้ตายออกจากบ้านโดยเดินไปตามถนนในหมู่บ้านผ่านหน้าบ้านของจำเลยเพื่อไปจับกบที่หนองน้ำสาธารณะ ผู้ตายจึงมีโชคนร้ายที่จะมาลักโคของจำเลย ประกอบกับในขณะนั้นก็ไม่ปรากฏว่าผู้ตายมีพฤติการณ์ใดอันจะเป็นภัยอันตรายร้ายแรงต่อจำเลย จำเลยย่อมสามารถใช้ปืนยิงขึ้นฟ้าหรือยิงไปทางอื่นเพื่อข่มขู่ได้ ไม่มีความจำเป็นที่จำเลยจะต้องใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายจนถึงแก่ความตาย การกระทำของจำเลยจึงเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน จำเลยจึงมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๘ ประกอบมาตรา ๖๙ ซึ่งศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ทั้งตามพฤติการณ์แห่งคดีย่อมเห็นได้ว่าความสำคัญผิดของจำเลยดังกล่าวเกิดขึ้นโดยความประมาทของจำเลย เนื่องจากจำเลยมิได้ใช้ความระมัดระวังพิจารณาให้รอบคอบว่าผู้ตายเป็นคนร้ายจริงหรือไม่ จำเลยย่อมมีความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๑ โดยผลของมาตรา ๖๒ วรรคสองด้วย ซึ่งแม้จะเป็นข้อแตกต่างกับข้อเท็จจริงที่โจทก์กล่าวมาในฟ้อง แต่ต่างกันระหว่างการทำความผิดโดยเจตนากับประมาท ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจลงโทษจำเลยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคสองและวรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๒๕ และกรณีนี้เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท จึงต้องลงโทษจำเลยฐานฆ่าผู้อื่นโดยป้องกันเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำโดยสำคัญผิด ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดเพียงบทเดียวตาม ป.อ. มาตรา ๙๐

(จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ ประกอบมาตรา ๖๙ และมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙๑ ประกอบมาตรา ๖๒ วรรคสอง เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามมาตรา ๒๘๘ ประกอบด้วยมาตรา ๖๙ และมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดเพียงบทเดียวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐)

คำถาม ผู้ให้กุ้คิดดอกเบี๋ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ผู้กู้จะเรียกร้องให้คืนดอกเบี๋ยที่ชำระไปได้หรือไม่ และผู้ให้กู้มีสิทธิได้ดอกเบี๋ยดังกล่าวหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎการวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษากฎการที่ ๕๐๕๖/๒๕๖๒ โจทก์คิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๐ ต่อเดือน โดยจำเลยได้ชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๐ ต่อเดือน มาโดยตลอด ดอกเบี้ยที่จำเลยชำระไปดังกล่าวจึงเกิดจากการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๗๕ มาตรา ๓ ประกอบ ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๔ ข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยยอมตกเป็นโมฆะ การที่จำเลยยอมชำระดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้แก่โจทก์ ถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้ฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๑๑ จำเลยไม่อาจเรียกร้องให้คืนเงินดอกเบี้ยที่ชำระไป แต่โจทก์ก็ย่อมไม่มีสิทธิได้ดอกเบี้ยดังกล่าว หากแต่ต้องนำดอกเบี้ยที่จำเลยชำระให้แก่โจทก์ไปหักเงินต้นหนี้ดังกล่าวเป็นหนี้เงินโจทก์ ย่อมมีสิทธิคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง

คำถาม เจ้าของรวมคนหนึ่ง ๆ จะใช้สิทธิเรียกให้แบ่งทรัพย์สิน มีหลักเกณฑ์อย่างไร และเจ้าของรวมผู้ประสงค์จะแบ่งทรัพย์สินจำเป็นต้องฟ้องเจ้าของรวมในที่ดินทุกคนหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎการวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษากฎการที่ ๕๔๑๕/๒๕๖๒ จำเลยที่ ๔ กล่าวอ้างว่า ม. มารดาจำเลยที่ ๔ ซื้อที่ดินพิพาทจาก พ. แต่ไม่ได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ จากนั้นได้ครอบครองที่ดินพิพาทต่อเนื่องกันมาเป็นเวลากว่า ๑๐ ปี จนได้กรรมสิทธิ์แล้ว จำเลยที่ ๔ จึงมีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมานำสืบให้ได้ความตามที่กล่าวอ้าง

ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๖๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เจ้าของรวมคนหนึ่ง ๆ มีสิทธิเรียกให้แบ่งทรัพย์สินได้ เว้นแต่จะมีนิติกรรมขัดอยู่ หรือถ้าวัตถุที่ประสงค์ที่เป็นเจ้าของรวมกันนั้นมีลักษณะเป็นการถาวร ก็เรียกให้แบ่งไม่ได้” และวรรคสามบัญญัติว่า “ท่านว่าเจ้าของรวมจะเรียกให้แบ่งทรัพย์สินในเวลาที่ไม่มีโอกาสอันควรไม่ได้” คดีนี้ ผู้มีข้อถกเถียงสิทธิในที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๗๖๐ ส่วนใหญ่ได้กรรมสิทธิ์มาทางมรดกและบางส่วนได้มาโดยการซื้อ ถือไม่ได้ว่าวัตถุประสงค์ที่เป็นเจ้าของรวมในที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวร ในระหว่างเจ้าของรวมก็ไม่ปรากฏว่าได้ร่วมกันทำนิติกรรมห้ามมิให้แบ่งที่ดินแต่อย่างใด โจทก์ก็ย่อมมีสิทธิเรียกขอให้แบ่งที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๗๖๐ ได้ และเมื่อตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าว กำหนดให้เจ้าของรวมคนหนึ่ง ๆ มีสิทธิเรียกให้แบ่งทรัพย์สินโดยมิได้บังคับให้เจ้าของรวมผู้ประสงค์จะแบ่งทรัพย์สินต้องฟ้องเจ้าของรวมทุกคน โจทก์จึงหาจำต้องฟ้องเจ้าของรวมในที่ดินทุกคนไม่ ส่วนที่ปรากฏจากคำฟ้องและทางนำสืบของโจทก์ว่า สาเหตุที่โจทก์ต้องมาฟ้องคดีนี้เนื่องจากโจทก์ไม่สามารถติดตามจำเลยทั้งสืบมาเพื่อดำเนินการแบ่งกรรมสิทธิ์รวมได้

อีกทั้งเจ้าของรวมบางคนก็ถึงแก่ความตายไปแล้ว โดยไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นทายาท และไม่ปรากฏว่าโฉนดที่ดินอยู่ที่ผู้ใดนั้น หากใช้เป็นกรณีของการเรียกให้แบ่งทรัพย์สินในเวลาที่ไม่เป็นโอกาสอันควรตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๖๓ วรรคสาม ไม่ โจทก์จึงมีสิทธิฟ้องขอให้แบ่งกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๗๖๐ ได้ แต่ที่โจทก์ขอให้แบ่งที่ดินส่วนที่โจทก์อ้างว่าได้ครอบครองเป็นส่วนสัดคิดเป็นเนื้อที่ ๙๑ ตารางวา ให้แก่โจทก์นั้นยังฟังไม่ได้ว่าโจทก์ครอบครองส่วนไหนของที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๗๖๐ อย่างเป็นส่วนสัด จึงเห็นสมควรให้แบ่งที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๗๖๐ ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๖๔

คำถาม เจ้าหน้าที่ยอมรับชำระหนี้บางส่วนจากผู้ค้าประกันร่วมคนหนึ่ง ลูกหนี้และผู้ค้าประกันร่วมอีกคนหนึ่งจะยังคงต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ในหนี้ส่วนที่เหลืออีกหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๓๑๙/๒๕๖๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ หมวด ๕ ความระับแห่งหนี้ส่วนที่ ๑ ถึงส่วนที่ ๕ บัญญัติให้หนี้เป็นอันระับไปต่อเมื่อได้มีการชำระหนี้ มีการปลดหนี้ มีการหักกลบลบหนี้ มีการแปลงหนี้ใหม่ หรือหนี้นั้น ๆ เคลื่อนกลั่นกัน การที่โจทก์ยอมรับชำระหนี้เพียงบางส่วนจากบริษัทประกันสินเชื่อ อ. ซึ่งเป็นผู้ค้าประกัน ย่อมเป็นประโยชน์แก่จำเลยที่ ๑ เฉพาะเท่าที่ปลดหนี้ให้เท่านั้น เมื่อการชำระหนี้ นั้นยังไม่ครบจำนวนทั้งไม่ปรากฏเหตุอื่นที่อาจทำให้หนี้ดังกล่าวทั้งหมดระับสิ้นไป แต่ยังมีหนี้ที่โจทก์เรียกให้จำเลยที่ ๑ ชำระอีก การที่โจทก์ยอมรับชำระหนี้บางส่วนจากบริษัทประกันสินเชื่อ อ. เป็นเพียงโจทก์ยอมรับชำระหนี้บางส่วนจากผู้ค้าประกัน เมื่อยังมีหนี้ส่วนที่เหลือ จำเลยที่ ๑ ลูกหนี้ชั้นต้นคงต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้อีกจนครบจำนวนตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๘๕ จำเลยที่ ๑ ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นจึงไม่อาจหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปกับบริษัทประกันสินเชื่อ อ. ไปด้วย สำหรับจำเลยที่ ๒ ซึ่งมีฐานะเป็นผู้ค้าประกันเช่นเดียวกับบริษัทประกันสินเชื่อ อ. เมื่อทั้งจำเลยที่ ๒ และบริษัทประกันสินเชื่อ อ. ต่างได้ทำสัญญาค้าประกันหนี้สินเชื่อ ดังกล่าวของจำเลยที่ ๑ ต่อโจทก์ อันถือเป็นผู้ค้าประกันร่วม ในหนี้รายเดียวกันย่อมต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามมาตรา ๖๘๒ วรรคสอง และเมื่อบทบัญญัติในลักษณะค้าประกัน มิได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันที่มีได้ค้าประกันร่วมกัน แต่ต้องรับผิดชอบร่วมกันดังกล่าวไว้ จึงต้องใช้หลักทั่วไป ตามมาตรา ๒๒๙ มาตรา ๒๙๓ และมาตรา ๒๙๖ ด้วยเหตุนี้ แม้โจทก์ จะยอมรับการชำระหนี้และปลดหนี้ให้กับบริษัทประกันสินเชื่อ อ. คงเป็นประโยชน์แก่จำเลยที่ ๒ เพียงเท่าส่วนของบริษัทประกันสินเชื่อ อ. ชำระให้โจทก์และที่โจทก์ปลดไป ซึ่งไม่อาจใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาจากจำเลยที่ ๒ ในส่วนที่ปลดไปได้เท่านั้น หากทำให้จำเลยที่ ๒ หลุดพ้นจากความรับผิดชอบในหนี้ส่วนที่เหลือไม่

คำถาม ผู้ทรงในฐานะเป็นผู้รับโอนเช็คฟ้องผู้สั่งจ่ายเช็คให้ชำระเงินตามเช็ค หากการโอนเช็คมิได้มีขึ้นด้วยคบบคิดกันฉ้อฉล ผู้สั่งจ่ายจะยกข้อต่อสู้ผู้ทรงเช็คว่า ลงลายมือชื่อในเช็ค เพราะถูกข่มขู่จึงไม่ต้องรับผิดชอบตามเช็ค มาเป็นข้อต่อสู้ผู้ทรง ได้หรือไม่ และความรับผิดชอบของผู้สั่งจ่ายเช็คจะเป็นอย่างไร

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๑๖/๒๕๖๒ จำเลยลงลายมือชื่อสั่งจ่ายเช็คพิพาท จำนวน ๓ ฉบับ ให้แก่ จ. ต่อมาเช็คพิพาททั้งสามฉบับอยู่ในความครอบครองของโจทก์ เมื่อเช็คพิพาททั้งสามฉบับถึงกำหนด โจทก์นำไปเรียกเก็บเงิน แต่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์จึงฟ้องคดีนี้ จำเลยให้การว่าไม่มีนิติสัมพันธ์ใด ๆ กับโจทก์ ไม่เคยรู้จักกับโจทก์มาก่อน และไม่เคยกู้ยืมเงินโจทก์ เช็คพิพาททั้งสามฉบับนั้นจำเลยลงลายมือชื่อโดยยังมิได้กรอกข้อความเพราะถูก จ. กับพวกร่วมกันข่มขู่ใจโดยใช้อาวุธปืนจนจำเลยเกิดความกลัวจึงลงลายมือชื่อผู้สั่งจ่ายในเช็คพิพาททั้งสามฉบับให้แก่ จ. ต่อมาจำเลยได้จ่ายเงินสดให้แก่ จ. จนครบถ้วน จ. ผิดผ่อนจะนำเช็คพิพาททั้งสามฉบับมามอบให้แก่จำเลยในภายหลัง เช็كدังกล่าวเป็นเช็คประกันหนี้ไปอยู่ในความครอบครองของโจทก์ โดยโจทก์กับ จ. ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ ต่อกันเป็นกรณีที่โจทก์รับเช็คพิพาททั้งสามฉบับมาไว้ในครอบครองโดยไม่สุจริต โจทก์กับ จ. ร่วมกันฉ้อฉลหรือฉ้อโกงจำเลย จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบในเช็คทั้งสามฉบับ ภาระการพิสูจน์ตกอยู่แก่จำเลยที่จะต้องนำสืบให้รับฟังได้ตามที่จำเลยกล่าวอ้าง

พยานหลักฐานของจำเลยฟังไม่ได้ว่าการโอนเช็คพิพาททั้งสามฉบับมีขึ้นโดยการคบคิดฉ้อฉลระหว่างโจทก์กับ จ. ดังนั้น จำเลยผู้ถูกฟ้องในมูลหนี้เช็คพิพาททั้งสามฉบับจะยกเอาความเกี่ยวพันกันเฉพาะระหว่างจำเลยกับ จ. ผู้ทรงคนก่อนขึ้นเป็นข้อต่อสู้โจทก์ผู้ทรงเช็คว่าไม่ต้องรับผิดชอบไม่ได้ จำเลยซึ่งลงลายมือชื่อในฐานะผู้สั่งจ่ายเช็คจึงต้องรับผิดชอบในความในเช็คพิพาททั้งสามฉบับต่อโจทก์ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๙๐๐ วรรคหนึ่ง และ ๙๖๗ ประกอบมาตรา ๙๘๙ เมื่อเช็คพิพาททั้งสามฉบับถูกธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน จำเลยจึงต้องชำระต้นเงินตามจำนวนในเช็ค พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค แต่ละฉบับเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์

บรรณาธิการ